

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Azerbaycan'da İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyi Piyano Eğitimi

Aynur Hasanova, İsmail Bozkaya

*Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
aynurhasanova@hotmail.com, ibozkaya@uludag.edu.tr*

Özet. Bu araştırma, Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde piyano eğitimi veren kurumların belirlenmesi ve bu kurumlarda uygulanan piyano eğitim programlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde piyano eğitimi veren kurumların nerelerde olduğu, bu kurumlarda hangi düzeyde eğitim verildiği ve bu kurumlarda uygulanan piyano eğitim programlarının içeriği araştırılmış ve ortaya konmuştur. Bu yolla, araştırmanın, yeni hazırlanacak piyano eğitim programlarına farklı bakış açıları oluşturabilecek bir zemin hazırlamak bakımından yararlı olacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Piyano Eğitimi.

Abstract. The aim of this research was to determine the institutions at primary and secondary school level piano education in Azerbaijan. For this reason, institutions of primary and secondary schools giving piano education in Azerbaijan, the levels of education in these school and the contents of the piano education programs was researched and revealed. This research will be useful for creating new ways of looking to piano education programs.

Key Words: Azerbaijan, Piano Education.

GİRİŞ

Eğitim bireylerin davranışlarını değiştirme sürecidir. Bu süreç, bilim, teknik ve sanat alanlarını kapsayan, bireyleri ve toplumları biçimlendirmeyi, yönlendirmeyi, değiştirmeyi, geliştirmeyi ve yetkinleştirmeyi amaçlayan bir süreçtir. “Böyle bir eğitim, bireyleri biopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarda, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapılarıyla dengeli bir bütün olarak, en uygun ve ileri bir düzeyde yetiştirmeyi amaçlar.” (Uçan, 1994, s. 23)

Bireyin doğumu ile başlayan ve yaşamı boyunca devam eden bu süreçte yer alan davranış değiştirme ve geliştirme temelleri ailede atılır. “Eğitim çok kapsamlı bir süreçtir. Değişik ortamlarda devam eden eğitimin önemli bir bölümü okulda gerçekleşir. Sınıf ortamında, programlı ve amaçlı olarak verilen bu eğitime ise ‘öğretim’ denmektedir.” (Bozkaya, 2001, s.2)

Sanat eğitimi sanat dallarından birinin ya da onun bir kolunun sistem bütünlüğü içinde öğretildiği, sanatsal davranış değişikliği ve sanatsal kimlik kazandırıldığı, estetik temele dayalı eğitsel bir süreçtir. Bu süreç müzik alanına yönelik olarak gerçekleştirildiğinde “Müzik Eğitimi” olarak adlandırılır.

Müzik eğitiminin üç ana türü vardır: 1) *Genel müzik eğitimi*, 2) *Mesleki müzik eğitimi*, 3) *Özengen müzik eğitimi*. (Uçan, 1994)

Genel müzik eğitimi ve *mesleki müzik eğitimi* örgün eğitim kapsamındadır. Örgün eğitim, okullarda, planlı-programlı şekilde, belli amaçlara yönelik olarak yapılan eğitimidir.

Genel Müzik Eğitiminin, okulöncesi dönemden başlayarak verilen ve bireyin okulda müzik açısından kültürlenmesini amaçlayan bir eğitim olmasına karşın; Mesleki Müzik Eğitimi bir alan eğitimidir. Profesyonel düzeyde müziksel bilgi ve davranış kazandırmayı amaçlar. “Genel müzik eğitiminde yetenek gözetilmeksizin herkesin eğitilmesi amaçlanıyorken, mesleki müzik eğitiminde eğitileceklerin, belli düzeyde müziğe yetenekli olmaları bir ön koşul olarak istenir. Bu amaçla , istek ve kararlılık içinde olanlar bir yetenek sınavından sonra bu eğitim programlarına kabul edilirler.” (Bozkaya, 2001, s. 23)

Çalgı eğitimi müzik eğitiminin önemli bir boyutudur. İ.Bozkaya (2001, s. 98, 99) çalgıların tarih içindeki yerini şöyle açıklamaktadır:

“Tarih çağları içinde çalgılar, Orta Çağ (476-1453)’da olduğu gibi kimi zaman müziğin dışında tutulmaya çalışılsa da, Rönesans (1450-1600) ile başlayan yaşam sevinci ve coşkusunun itici gücüyle, çalgılar ve çalgı yapıcılığı müzik sanatının önemli bir kolu olarak yerini

almış, bugün özellikle orkestra çalgıları ve çalgı grupları için olağanüstü bir dağar(repertuar) yaratılmıştır.(...) Günümüzde çalgıların tarihini, geçirdiği evrimi, yapısal özelliklerini inceleyen bir bilim dalı olarak 'Çalgubilim/Organologie' yerini almıştır ve çalgı çalma sanatı, profesyonel (mesleki) anlamda, tekniği ve zengin dağarı ile üst düzeye, ustalığa (virtüozite) erişecek biçimde, müzik okullarında öğretilmektedir."

Piyano eğitimi çalgı eğitiminin bir alt dalıdır. Bireyin davranışında piyano çalma ile ilgili oluşturulmak istenen değişiklikler önceden tasarlanıp planlanır ve bu plana göre yapılan uygulama ile gerçekleştirilmeye çalışılır. Öyleyse, piyano eğitim programı, piyano eğitimi sürecinin önceden tasarlanan planı ve bu planın uygulamadaki görünümüdür. Bir başka deyişle piyano eğitimi programı, "piyano eğitimi sürecinin önceden oluşturulan tasarısı ve bu tasarının uygulamada gerçekleşen görünümüdür" (Uçan, 1994, s. 61)

Piyanonun ve piyano edebiyatının tarihsel gelişimi yaklaşık olarak 18. yy'ın sonlarına doğru belirginleşmeye başlamış olmasına karşın, daha eski dönem bestecilerin eserleri de günümüz piyanistlerinin repertuarında yer almaktadır. Bu yüzden klavyeli çalgıların gelişmeye başladığı, Rönesans olarak adlandırılan dönem, piyano edebiyatının da başlangıcı olarak düşünülebilir. (Fenmen, 1997)

Azerbaycan'da 19.yy'ın ikinci yarısı ile 20.yy'ın başı, hem müzik kültürünün hem de piyano eğitiminin gelişimi açısından önemli bir dönemdir.

1880'lı yıllarda Bakü'de genel eğitim veren okulların eğitim-öğretim programında müzik dersi de yer aldı. Kız okullarında piyano ve şan, erkek okullarında ise yaylı ve üflemeli çalgı dersleri ek ders olarak veriliyordu. (Dilbazova, 1985)

1895 yılında Moskova Konservatuarı mezunu piyano sanatçısı A.N. Yermalayeva Bakü'de mesleki müzik eğitimi verecek ilk müzik okulunu açtı. Okulda eğitim altı yaşında başlıyordu, eğitim süresi ise altı yıl olarak belirlenmişti. Okulda piyano, şan ve yaylı çalgı dersleri verilmekteydi

20.yy'ın başında 1901 yılında Bakü'de A.N.Yermalayeva'nın girişimi ile İmparatorluğa bağlı Rus Müzik Birliği'nin Bakü Şubesi açıldı. Burada derslere giren öğretmenler A.N.Yermalayeva'nın okulunda oluşturduğu kadroda bulunan öğretim elemanları ile Moskova ve Petersburg'dan davet edilen sanatçılardı. Bunlar piyano, keman, viyolonsel ve şan sanatçıları idi.

1916 yılında Bakü'de ilk müzik lisesi açıldı ve 1916-1917 eğitim-öğretim yılı itibari ile faaliyetine başladı. Burada çalgı derslerinin yanında armoni ve müzik tarihi dersleri yer alıyordu. Bu okul mesleki müzik eğitiminde alt yapısı güçlü profesyonel müzisyenler hazırlıyordu. (Dilbazova, 1985)

Azerbaycan'da piyano eğitimi verenlerden biri Petersburg Konservatuvarı öğretim üyesi profesörü Georgiy Georgiyeviç Şaroyev (1890-1969) olmuştur. 1918 yılında Azerbaycan'da, Bakü müzik lisesinde çalışmaya başlayan Şaroyev, bu ülkenin müzik kültürünün gelişimine 50 yılını adanmıştır. (Seyidov, 2006)

1920 yılında Azerbaycan Sovyetler Birliği'ne bağlanınca lise halk konservatuvarına dönüştürüldü.

Bakü Devlet Konservatuvarının kurucusu besteci Üzeyir Hacıbeyov, Azerbaycan müzik sanatının tarihinde yeni gelişme yollarının ve ulusal bestecilik ekolünün özünü koymuş, Azerbaycan'da opera sanatı, müzikal komedi ve diğer türlerin ilk yaratıcısı olarak tanınmıştır. Azerbaycan Türk Musikisi Okulu 1922 yılında Üzeyir Hacıbeyov tarafından açıldı . Daha sonra on yıllık müzik okuluna dönüştü ve 1926 yılında konservatuvara bağlandı.

1926 yılında faaliyete geçen Devlet Konservatuvarında Üzeyir Hacıbeyov tarafından hazırlanan eğitim-öğretim programı üç aşamadan oluşuyordu ; ilk ve orta öğretim birinci aşama , lise ikinci aşama, yüksek öğretim ise üçüncü aşama olarak belirlenmişti. Fakat 1928-1929 yıllarında Konservatuvarın yapısı değişti. Birinci ve ikinci aşamalar Azerbaycan'da sayısı artan yedi yıllık müzik okulları ile dört yıllık müzik liselerinin eğitim-öğretim programı olarak belirlendi. Devlet Konservatuvarı ise yüksek öğretim kurumunu temsil ediyordu ve önceden Konservatuvara bağlı olan on yıllık müzik okulu da faaliyetini Konservatuvardan bağımsız olarak sürdürmeye başladı. Bu okul 1961 yılında Bülbül Müzik Okulu olarak adlandırıldı. Bundan önce 10 yıllık eğitim veren okul 11 yıllık bir liseye dönüştü. Daha sonra 7 yıllık okullarda eğitim süreci 8 yıl olarak belirlendi.11 yıllık okulların da sayısı arttı

1980 yılında konservatuvara bağlı olarak ilkokuldan başlayan bir müzik okulu açıldı. Bu okul mezunlarının da, daha sonra Uzeyir Hacıbeyov Adına Azerbaycan Devlet Konservatuvarında (Bakü Müzik Akademisi) eğitimlerini sürdürmeleri sağlandı.

Bu arada, Türkiye'de konservatuvarlarda verilen piyano eğitiminin yanında; 1980'li yılların sonunda ortaöğretim düzeyinde Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin açıldığı (1989), bu okullarda verilen piyano eğitimi için ders

kitapları (Tufan, 2000, s.) ve makamsal temele dayalı etütler yazıldığı görülmektedir (Tufan, 2003).

Profesör G.G. Şaroyev ve Profesör M.R. Brenner Azerbaycan'ın piyano eğitiminin tarihinde önemli yer tutmaktadırlar. Onlar Azerbaycan'da piyano eğitiminin temelini oluşturmuşlardır. Petersburg (o zaman Leningrad) ekolu olarak da bilinen bu temel eğitim çalışmaları Azerbaycan piyano eğitimine yön vermiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi veren kurumların belirlenmesi ve bu kurumlarda uygulanan piyano eğitim programlarının değerlendirilmesidir.

Bu amaç doğrultusunda problem cümlesi şöyle oluşturulmuştur: "Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlar ve piyano eğitim programları nelerdir?"

Araştırmanın yukarıda belirlenen amaçlarının gerçekleştirilmesinde şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi verilen kurumlar nerelerdedir ve bu kurumlarda hangi düzeyde eğitim verilmektedir?
2. Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi verilen kurumlarda uygulanan piyano eğitim programlarının içeriği nedir?

Bu araştırma Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi veren kurumları belirlemek, bu kurumlarda uygulanan piyano eğitim programlarını ortaya koymak ve bu yolla yeni hazırlanacak piyano eğitim programlarına farklı bakış açıları oluşturabilecek bir zemin hazırlamak bakımından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışma, genel çerçevesi, amacı ve yöntemi bakımından durum tespitine yönelik tarama modelini esas alan betimsel bir çalışmadır.

Araştırma Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimini veren kurumlar ile bu kurumlarda uygulanan piyano eğitiminin yıllara göre kazandırılması gereken teknik ve müzikal davranışların belirlenmesine yönelik ilkeler ile sınırlıdır.

Araştırmanın evrenini, Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde piyano eğitimi verilen müzik eğitimi kurumları oluşturmaktadır.

Bu kapsamda tam sayılı evren ele alınarak ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının tamamı belirlenmiş, tablolaştırılmış ve Azerbaycan Kültür Bakanlığı ile 1978 yılında Sovyetler Birliği Kültür Bakanlığı tarafından bu kurumlarda ortak uygulaması yapılan piyano eğitim programları her bir düzey için ayrı olarak ele alınmış ve yıllara göre düzenlenerek tablolar halinde gösterilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Azerbaycan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi veren toplam 241 okul bulunmaktadır. Bunlardan 182 okul sadece ilköğretim düzeyinde (Musigi Mektepleri) 8 yıl, 11 okul lise düzeyinde (Musigi Kolejleri) 4 yıl, ayrıca 12 okul ilköğretim ve ortaöğretim bir arada 11 yıl (Onbirillik Musigi Mektepleri) ve Güzel Sanatlar adlı (Sanat Mektepleri)36 okul piyano eğitimi vermektedir. Bu okullar genel kültür derslerinin yanında müzik alanına yönelik olarak çalgı dersleri ile diğer alan derslerinin eğitimini vermektedirler. Ancak müzik eğitim veren okullara devam eden öğrenciler genel kültür derslerini başka okullarda sürdürmektedirler. Bunlardan 11 yıl eğitim veren okullar (Onbirillik Musigi Mektepleri) ile 4 yıl eğitim veren müzik kolejlerinde (Musigi Kolejleri) kültür dersleri ile müzik alan dersleri aynı okulda verilmekteyken; 8 yıllık müzik eğitim veren okulların (Musigi Mektepleri) öğrencileri müzik alan derslerini bu okullarda, kültür derslerini ise genel eğitim veren 11 yıllık okullarda (Onbirillik Orta Mektepler) almaktadırlar.

Bu okulların buldukları il ve ilçelerde çoğunun numara sırası ile adlandırılmış olmalarına karşın, kimilerine ise ülkenin müzik sanatçılarının adları verilmiştir. Örneğin: Bülbül Adına Onbirillik Orta İxtisas Musigi Mektebi, G.G. Şaroyev Adına 35 Sayılı Onbirillik Musigi Mektebi, Azerbaycan Devlet Musigi Akademiyası Nezninde Musigi Mektebi gibi.

1. İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi Veren Okullar

Tablo 1.1. İllere Göre İlköğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi Veren Okullar (8 yıllık)

İl Adı	Okulun Adı	Sayısı
Bakü	No:1 No:2 (Raşid Behbutov Adına 8 Yıllık Müzik Okulu) No: 3-4-5-6-7 No: 8 (Kara Karayev Adına 8 Yıllık Müzik Okulu) No: 9-34 No: 36-38	37
Gence	No:1-5	5
Gobustan	No:1	1
Hankendi	No:1	1
Hırdalan	No:1	1
Lenkeran	No:1-2	2
Mingeçevir	No:1	1
Nahçıvan	No:1-20	20
Sumgayıt	No:1-2	2
Şeki	No:1-4	4
Şirvan	No:1	1
Şuşa	No:1-2	2
Yevlah	No:1-2	2
Toplam		79

Tablo 1.1’de görüldüğü gibi, Azerbaycan’da illere göre ilköğretim düzeyinde (8 yıllık) müzik eğitimi veren okullar 13 ilde dağılım göstermektedir. Bakü 37 okul, Gence 5 okul, Gobustan 1 okul, Hankendi 1 okul, Hırdalan 1 okul, Lenkeran 2 okul, Mingçeçevir 1 okul, Nahçıvan 20 okul, Sumgayıt 2 okul, Şeki 4 okul, Şirvan 1 okul, Şuşa 2 okul ve Yevlah 2 okul olarak dağılım göstermektedir. En çok okul sayısı Bakü’dedir. Nahçıvan ilinde de okul sayısının çokluğu dikkat çekicidir

Tablo 1.2. İlçelere Göre İlköğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi Veren Okullar (8 yıllık)

İlçe Adı	Okulun Adı	Sayısı
Ağdam	No:1	1
Ağdaş	No:1	1
Ali Bayramlı	No:1	1
Astara	No:1	1
Balakan	No:1-2	2
Berda	No:1-2	2
Bilesuvar	No:1	1
Cabrayıl	No:1	1
Celilabad	No:1	1
Guba	No:1	1
Gazah	No:1	1
Haçmas	No:1	1
Hacıgabal	No:1	1
Kürdemir	No:1	1
Lerik	No:1	1
Masallı	No:1	1
Mehriabad	No:1	1
Neftçala	No:1	1
Ordubad	No:1	1
Salyan	No:1	1
Şamahı	No:1	1
Yardımlı	No:1	1
Zagatala	Tofiq Guliyev adına	1
Toplam		25

Tablo 1.2’de görüldüğü gibi, Azerbaycan’da ilçelere göre ilköğretim düzeyinde (8 yıllık) müzik eğitimi veren okullar 23 ilçede dağılım göstermektedir. 23 ilçeden 21’nde (Ağdam, Ağdaş, Ali Bayramlı, Astara, Bilesuvar, Cabrayıl, Celilabad, Guba, Gazah, Haçmaz, Hacıgabal, Kürdemir, Lerik, Masallı, Mehriabad, Neftçala, Ordubad, Salyan, Şamahı, Yardımlı, Zagatala) birer okul, Balakan ve Berda ilçelerinde ise ikişer okul bulunmaktadır.

Tablo 1.3. İllere Göre İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi Veren Okullar (11 yıllık)

İl Adı	Okulun Adı	Sayısı
Bakü	No:35 (Georgi Şaroyev Adına Onbir Yıllık Müzik Okulu) No:39 (Haydar Aliyev Adına Çağdaş Eğitim Tesisleri Müzik Okulu) Bülbül Adına Onbir Yıllık Müzik Okulu Azerbaycan Milli Konservatuar'a Bağlı Müzik Okulu Azerbaycan Devlet Müzik Akademisi'ne Bağlı Müzik Okulu Milli Tehlikesizlik Bakanlığına Bağlı Müzik Okulu	6
Lenkeran	No: 1-6 Devlet Humanitar Kolejleri'ne Bağlı Müzik Okulları	6
Toplam		12

Tablo 1.3'te görüldüğü gibi, Azerbaycan'da illere göre ilk ve ortaöğretim düzeyinde (11 yıllık) müzik eğitimi veren okullar Bakü ve Lenkeran olmak üzere, 2 ilde sayısı 6 olarak dağılım göstermektedir.

Tablo 1.4. İllere Göre İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyinde Eğitim Veren Güzel Sanatlar Okulları (11 yıllık)

İl Adı	Okulun Adı	Sayısı
Bakü	Güzel Sanatlar Okulu Vagıf Mustafazade Adına Güzel Sanatlar Okulu	2
Gence	Güzel Sanatlar Okulu	1
Gobustan	Güzel Sanatlar Okulu	1
Lenkeran	Güzel Sanatlar Okulları	16
Sumgayıt	Bülbül Adına Güzel Sanatlar Okulu Seyid Rüstamov Adına Güzel Sanatlar Okulu Ahmed Bakihanov Adına Güzel Sanatlar Okulu	3
Toplam		23

Tablo 1.4'te görüldüğü gibi, Azerbaycan'da illere göre ilk ve ortaöğretim düzeyinde (11 yıllık) eğitim veren Güzel Sanatlar Okulları 5 ilde dağılım göstermektedir. Bakü 2 okul, Gence 1 okul, Gobustan 1 okul, Lenkeran 16 okul ve Sumgayıt 3 okul olarak dağılım göstermektedir. Lenkeran ilinde okul sayısının çokluğu dikkat çekicidir.

Tablo1.5. İlçelere Göre İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyinde Eğitim Veren Güzel Sanatlar Okulları (11 yıllık)

İlçe Adı	Okulun Adı	Sayısı
Astara	Güzel Sanatlar Okulu	1
Bilesuvar	Güzel Sanatlar Okulu	1
Daşkesen	Güzel Sanatlar Okulu	1
Cabrayıl	Güzel Sanatlar Okulu	1
Goranboy	Güzel Sanatlar Okulu	1
Hacıgabal	Güzel Sanatlar Okulu	1
Lerik	Güzel Sanatlar Okulu	1
Masallı	Güzel Sanatlar Okulu	1
Neftçala	Güzel Sanatlar Okulu	1
Salyan	Güzel Sanatlar Okulu	1
Saray	Güzel Sanatlar Okulu	1
Yardımlı	Güzel Sanatlar Okulu	1
Zagatala	Güzel Sanatlar Okulu	1
Toplam		13

Tablo 1.5'te görüldüğü gibi, Azerbaycan'da ilçelere göre ilk ve ortaöğretim düzeyinde (11 yıllık) eğitim veren Güzel Sanatlar Okulları Astara, Bilesuvar, Daşkesen, Cabrayıl, Goranboy, Hacıgabal, Lerik, Masallı, Neftçala, Salyan, Saray, Yardımlı ve Zagatala olmak üzere 13 ilçede dağılım göstermektedir. Her bir ilçede birer Güzel Sanatlar Okulu bulunmaktadır.

Tablo 1.6. İllere Göre Ortaöğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi Veren Okullar (4 yıllık)

İl Adı	Okulun Adı	Sayısı
Bakü	Azerbaycan Milli Konservatuar'a Bağlı Müzik Koleji Asaf Zeynallı Adına Müzik Koleji	2
Gence	Devlet Humanitar Koleji Gambar Hüseyinli Adına Müzik Koleji	2
Lenkeran	Müzik Koleji	1
Nahçıvan	Müzik Koleji	1
Sumgayıt	Müzik Koleji	1
Şeki	Müzik Koleji	1
Şuşa	Müzik Koleji	1
Toplam		9

Tablo 1.6’da görüldüğü gibi, Azerbaycan’da illere göre ortaöğretim düzeyinde (4 yıllık) müzik eğitimi veren Müzik Kolejleri 7 ilde dağılım göstermektedir. Bunlardan Bakü ve Gence’de ikişer okul, Lenkeran, Nahçıvan, Sumgayıt, Şeki ve Şuşa’da ise birer okul bulunmaktadır.

Tablo 1.7. İlçelere Göre Ortaöğretim Düzeyinde Müzik Eğitimi Veren Okullar (4 yıllık)

İlçe Adı	Okulun Adı	Sayısı
Ağdam	Müzik Koleji	1
Ağdaş	Devlet Humanitar Koleji	1
Toplam		2

Tablo 1.7’de görüldüğü gibi, Azerbaycan’da ilçelere göre ortaöğretim düzeyinde (4 yıllık) müzik eğitimi veren Müzik Kolejleri Ağdam ve Ağdaş olmak üzere 2 ilçede birer okul olarak dağılım göstermektedir.

Ayrıca köylerde ilköğretim düzeyinde müzik eğitimi veren 78 okul bulunmakta ve bu okulların programlarında çalgı eğitimi ile birlikte müzik alanı dersleri verilmektedir.

2. Piyano Eğitim Programları

Bu başlık altında verilen programlar, “Çocuk Müzik ve Güzel Sanatlar Okulları İçin Piyanoyu Öğretmek Programı” ile “Müzik Kolejleri İçin Piyanoyu Öğretmek Programı” olmak üzere iki alt başlık altında değerlendirilmiştir. Her iki program 11 yıl eğitim veren ilk ve ortaöğretim bir arada yer aldığı okullarda da uygulanmaktadır.

2.1. İlköğretim Düzeyi Piyanoyu Öğretmek Programı (8 yıllık)

Bu düzey için uygulanan program Azerbaycan Kültür Bakanlığı tarafından 2003 yılında “Çocuk Müzik ve Güzel Sanatlar Okulları İçin Piyanoyu Öğretmek Programı” adı altında uygulamaya konulmuştur.

Program, Açıklamalar başlığı altında verilmiş bilgilerden sonra, her sınıf için düzenlenmiş ve 8 yılı içine alacak biçimde öğretim aşamalarından oluşmakta, ayrıca bu sınıf düzeyleri için önerilen konser ve sınav parçalarını içerecek biçimde gruplandırılmış, etüt ve eser listelerinden oluşmaktadır.

İlköğretim düzeyi piyano eğitimi veren okullarda hazırlık sınıfından sonra, her yıl için kazandırılması öngörülen bilgi ve davranışları kapsayan öğretim aşamaları şunlardır:

Tablo 2.1.1. İlköğretim Düzeyi Her Sınıf İçin Öğretim Aşamaları

Sınıf	Öğretim Aşamaları
1. Yıl	20-30 Eser – şarkılar, dans karakterli parçalar, polifonik parçalar, etütler, kolay sonatınlar, çeşitlemeler, dört el için parçaların çalınması. Parmak teknikleri-non legato, legato, elin pozisyonu değişmeyecek şekilde oktavların çalınması, majör gamlar iki oktavlı olarak çalınması, akorların çevirimleri ile çalınması.
2. Yıl	12-16 Eser – 2 polifonik parça, 2 büyük form eseri, 4-6 parça (bunlardan 2 ya da 3 parça 4 el için olmalı), 4-6 etüdün çalınması. Şarkı ezgilerinin transpoze edilmesi, mordent-gruppetto'ların öğrenilmesi, Do-Sol-Re-Fa tonalitelerde majör gamların çalınması, la minör gamın (naturel, harmonik, melodik) düz ve ters hareketle 2 oktavlı çalınması, akorların çevirimleri ile çalınması.
3. Yıl	12-16 Eser – 2 polifonik parça, 2 büyük form eseri, 4-6 parça (bunlardan 2 ya da 3 parça 4 el için olmalı), 4-6 etüt, öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı 2 parçanın çalınması, bir parçanın deşifre edilmesi. 2-3 diyezli ve bemollü gamlar, kadanslar, kromatik gamlar ve kısa arpejlerin çalınması.
4. Yıl	11-15 Eser – 2 polifonik parça, 1 büyük form eseri, 4-6 parça (bunlardan 2 ya da 3 parça 4 el için olmalı), 4-6 etüt, öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı 2 parçanın çalınması, bir parçanın deşifre ve transpoze edilmesi, öğrencinin kendi bestelediği küçük bir parçanın çalınması. 4 diyezli ve bemollü gamlar, kromatik gamların, kısa ve uzun arpejlerin 4 oktavlı çalınması.
5. Yıl	14-19 Eser – 2 polifonik, 1 büyük form eseri, 4-6 parça (bir tanesi 4 el için olmalı), 4-6 etüt, öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı 1 parçanın çalınması, bir parçanın deşifre ve transpoze edilmesi, öğrencinin kendi bestelediği küçük bir parçanın çalınması. Bütün majör gamlar, kadanslar, kromatik gamlar, kısa, uzun ve kırık arpejler, dominant yedili uzun arpejler, eksik yedili kısa arpejlerin çalınması.
6. Yıl	9-13 Eser – 2 polifonik, 1 büyük form eseri, 3-5 parça (bir tanesi 4 el için olmalı), öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı 1 parçanın çalınması, bir parçanın deşifre ve transpoze edilmesi, öğrencinin kendi bestelediği küçük bir parçanın çalınması, bütün majör ve minör gamlar, kadanslar, kromatik gamlar, kısa, uzun ve kırık arpejler, dominant yedili kısa ve uzun arpej, eksik yedili kısa ve uzun arpejlerin çalınması.
7. Yıl	9-10 Eser- 1 polifonik, 1 büyük form eseri, 4 parça (bir tanesi 4 el için olmalı), 3-4 etüt, eşlikler, öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı 1 parçanın çalınması, bir parçanın deşifre ve transpoze edilmesi, öğrencinin kendi bestelediği küçük bir parçanın çalınması, bütün majör ve minör gamlar, kadanslar, kromatik gamlar, kısa, uzun ve kırık arpejler, dominant yedili kısa ve uzun arpej, eksik yedili kısa ve uzun arpejlerin çalınması.
8. Yıl	10-14 Eser -1 polifonik , 1 büyük form eseri, 4-5 parça (bunlar bunların arasında solo parça, ayrıca eşlik veya dört el için parçalar olmalı), 4-5 etüt, öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı 1 parçanın çalınması, bir parçanın deşifre ve transpoze edilmesi, öğrencinin kendi bestelediği küçük bir parçanın çalınması, bütün majör ve minör gamlar, kadanslar, kromatik gamlar, kısa, uzun ve kırık arpejler, dominant yedili kısa ve uzun arpej, eksik yedili kısa ve uzun arpejlerin çalınması.

Tablo 2.1.1’de görüldüğü gibi ilköğretim düzeyi her sınıf için öğretim aşamaları gösterilmiştir. Öğretim aşamaların kapsamında verilen bilgi ve davranışların kazandırılmasına yönelik olarak hazırlanan programda polifonik eserler, büyük form eserler, parçalar (Parçalar solo olmakla birlikte, ayrıca 4 el için de olmalıdır. Ayrıca eşlikli parçalar da öğrenilebilir.) ve etütler vardır. Bir parçanın deşifre ve transpoze edilmesi, öğrencinin kendi seçtiği ve kendi çalıştığı parçanın çalınması, ayrıca kendi bestelediği bir parçanın çalınması, bunlardan başka gam, arpej gibi teknik hazırlık çalışmaları da öğretim aşamaları içerisinde yer almaktadır.

Tablo 2.1.2. İlköğretim Düzeyi Her Sınıf İçin Konserde ve Sınavda Çalınacak Eserler (Her yıl için verilen 4 seçenekten biri uygulanacaktır.)

Sınıf	Seçenek Sayısı	Bestecinin Adı	Eserin Adı
1.Yıl	1	E.Gnesina L.Mozart Ü.Hacıbeyov A.Dubuk	Küçük etütler: No: 22 Menuet re minör Akşam oldu Rus şarkısı
	2	İ.Krieger L.Shitte W.A.Mozart F.Amirov	Menuet la minör Op 160 Etüt No: 22 Allegro Si bemol Majör Masal
	3	A.Gedike L.Mozart İ.Berkoviç	Op.32 Etüt No: 24 Bourre mi minör Vo Sadu Li-Çeşitlemeler
	4	J.F.Rameau C.Czerny-G.Germer L.v.Beethoven Ü.Hacıbeyov	Rigodon mi minör Etüt No:15 Sonatine Sol Majör 1.Bölüm Şarkı
2.Yıl	1	H.Purcell A.Gedike F.Amirov A.Gedike	Aria re minör Op.32 No:7 Vals Op.36 Sonatine Do Majör
	2	J.S.Bach A.Lelliyan D.Blagoy B.Dvarionas	Anna Magdalena Bach’ın Nota Defteri: Menuet re minör Op.37 Etüt No:17 Küçük Çeşitlemeler Prelüd
	3	H.Melikov G.Berens W.A.Mozart P.Çaykovski	Şüşter Makamında Polifonik Parça Op.70 Etüt No: 33 “Sihirli Flüt” operasından Tema ve Çeşitlemeler Çocuk Albümü: Eski Fransız Şarkısı

	4	J.S.Bach G.Germer M.Clementi F.Amirov	Küçük Prelüd ve Fügler 1.Bölüm No:2 Do Majör Etüt No:28 veya 29 Op.33 Sonatine Sol Majör 1.Bölüm Ninni
3.Yıl	1	J.Arman C.Czerny R.Schumann E.Melartin	Fugette Do Majör Etüt No:17 Op.68 Gençlik Albümü: Neşeli Köylü Sonatine Sol minör
	2	J.S.Bach A.Leschorn L.v.Beethoven K.Karayev	Anna Magdalena Bach'ın Nota Defteri: Menuet do minör Op.65 Etüt No:15 Sonatine Do Majör 1.Bölüm Düşünce
	3	J.S.Bach C.Czerny F.Kuhlau E.Nezirova	Menuet-Trio sol minör Küçük Prelüd ve Fügler No:10 Etüt No:41 Çeşitlemeler Sol Majör Sekiz Çocuk Parçası: No:6
	4	J.S.Bach A.Lemoine E.Abasov M.Glinka	Küçük Prelüd re minör Op.37 Etüt No: 29 Sonatine 2. ve 3. bölüm His
4.Yıl	1	D.Sipoli L.Shitte J.Haydn N.Aliverdibeyov	Fugette mi minör Op.68 Etüt No:3 Sonate Sol Majör 2. ve 3. bölüm Laçın
	2	J.S.Bach G.Berens D.Çimorosa R.Schumann	Küçük Prelüd ve Fügler 2.Bölüm Prelüd Do Majör 32 Seçilmiş Etüt Sonate sol minör Op.68 Küçük Romans
	3	G.Haendel A.Bertini R.Schumann T.Guliyev	Courante Fa Majör 28 Seçilmiş Etütler: No: 1 Çocuk Sonatı 1.Bölüm Cemile'nin Albümü: Motor
	4	N.Myaskovski A.Leschorn L.v.Beethoven R.Glier	Op.43 Eski Üslupta Füg Op.66 Etüt No:5 Sonatine Do Majör 1.Bölüm Op.31 Albümden Yaprak
5.Yıl	1	G.Haendel L.Shitte M.Clementi M.Mirzoev	Allemande re minör Op.68 Etüt No:5 Op.36 Sonatine No:16 1.Bölüm Lirik

	2	J.S.Bach A.Leschorn D.Kabalevski E.Grieg	Küçük Prelüd ve Fügler 2. Bölüm Prelüd Re Majör Op.66 Etüt No: 4 Çeşitlemeler Op.37 Vals mi minör
	3	J.S.Bach C.Czerny Y.Dusseck F.Mendelssohn	İki Sesli Envansiyonlar: No: 13 Etüt No: 18 Op.20 Sonatine Mi bemol Majör Op.72 Altı Çocuk Parçası: No: 4
	4	J.S.Bach C.Czerny W.A.Mozart K.Karayev	Fransız Süiti si minör: Allemande Op.299 Etüt No:11 Sonate No:15 Do Majör 1.Bölüm Orta Zorlukta Altı Parça: Unutulmuş Vals
6.Yıl	1	G.Telemann G.Berens D.Kabalevski M.Mirzoyev	Fantasia si minör 32 Seçilmiş Etüt: No: 26 Op.40 Kolay Çeşitleme Gençlik Albümü: Nocturne
	2	J.S.Bach A.Leschorn J.Haydn F.Amirov	Fransız Süiti do minör : Sarabande Op.66 Etüt No: 17 Sonate Sol Majör No: 12 1. Bölüm 12 Miniyatür: Ballade
	3	J.S.Bach C.Czerny W.A.Mozart P.Çaykovski	Küçük Prelüd ve Fügler: Füg Do Majör Op.636 Etüt No:12 Sonate Rondo bölümü Do Majör Op.37 Mevsimler: Kar Çiçeği
	4	J.S.Bach İ.Cramer L.v.Beethoven F.Mendelssohn K.Karayev	Üç Sesli Envansiyonlar: No:2 60 Seçilmiş Etütler: No:10 Altı Kolay Çeşitleme Sözsüz Şarkılar: No:20 24 Prelüd: No:6
7.Yıl	1	J.S.Bach İ.Cramer L.v.Beethoven K.Karayev	Üç Sesli Envansiyonlar: No:6 Op.60 Etüt No:1 Altı Kolay Sonat: Re Majör 24 Prelüd: No: 2
	2	J.S. Bach M.Moşkovski M.Glinka F.Amirov	Org İçin Küçük Prelüd Sol Minör Op.18 Etüt No: 3 Çeşitlemeler Prelüd No:2 do minör
8.Yıl	1	J.S.Bach İ.Cramer W.A.Mozart E.Nezirova	Üç Sesli Envansiyonlar: No: 12 60 Seçilmiş Etüt No: 4 Sonate No: 12 1. Bölüm Beş Prelüd No: 2
	2	M.Glinka A.Leschorn J.Haydn D.Şostakoviç E.Grieg	Füg la minör Op.136 Etüt No: 15 Sonate No: 2 1. Bölüm Op.34 Prelüd No: 14 Op.43 Baharda

	3	N.Myaskovski C.Czerny J.Haydn F.Shubert	Op.78 No: 4 Füg si minör Op.299 Etüt No:20 Sonate No:38 1. Bölüm Op.142 İmpromptu La bemol Majör
	4	J.S.Bach M.Moşkovski L.v.Beethoven P.Çaykovski	Büyük Prelüd ve Fügler 1. Kitap: sol minör Etüt No: 6 Sonate No:6 1. Bölüm Op.19 No: 4 Nocturne

Tablo 2.1.2’de görüldüğü gibi ilköğretim düzeyi her sınıf için konserde ve sınavda çalınacak eserler gösterilmiştir. Her yıl için verilen 4 seçenekten biri uygulanacaktır. Programda 7. yıl için 2 seçenek verilmiştir. Her sınıf için verilen her seçenekte Barok, Klasik, Romantik (ya da İzlenimci) ve 20.yy olmak üzere, her döneme ait eserler bulunmaktadır.

2.2. Ortaöğretim Düzeyi Piyano Eğitim Programı (4 yıllık)

Bu düzey için uygulanan program 1978 yılında Sovyetler Birliği Kültür Bakanlığı tarafından “Kolejler İçin Piyano Eğitim Programı” adı altında uygulamaya konulmuştur. Program, Genel Açıklamalar, Kısa Metodik Açıklamalar ve Sınav ve Değerlendirme başlığı altında verilmiş bilgilerden sonra, her sınıf için düzenlenmiş ve 4 yılı içine alacak biçimde Yıllık Plan, 1. 2. ve 3. Sınıf İçin Teknik Hazırlık, Sınav Programı ve Örnek Repertuar Listesinden oluşmaktadır.

Tablo 2.2.1. Ortaöğretim Düzeyi Her Sınıf İçin Yıllık Plan

1. Sınıf	3 ya da 4 polifonik eser 2 Büyük form eser 6 farklı içerik ve karakterli parça 8 farklı tekniğe sahip etüt
2. Sınıf	3 Polifonik eser 2 Büyük Form Eser 6 Parça 8 farklı tekniklere sahip etüt
3. Sınıf	3 Polifonik eser 2 Büyük form eser 5 farklı içerik ve karakterli parça 5 ya da 6 farklı tekniğe sahip etüt, ayrıca virtüöz etütler Bir sonatın ağır bölümü
4. Sınıf	3 Polifonik eser 2 Büyük form eser 3 ya da 4 parça 2 virtüöz etüt

Tablo 2.2.1’de görüldüğü gibi ortaöğretim düzeyi her sınıf için yıllık plan gösterilmiştir. Yıllık plan’da 1. ve 2. sınıf için polifonik eser, büyük form eser, farklı içerikli ve farklı karakterli parça ve farklı tekniklere sahip etütlerin çalınması, 3. ve 4. sınıflar için ise yine polifonik eser, büyük form eseri, farklı içerikli ve farklı karakterli parça, farklı tekniklere sahip, ayrıca virtüöz ve konser etütlerinin de çalınması zorunlu tutulmuştur.

Tablo 2.2.2. 1. 2. ve 3. Sınıf İçin Teknik Hazırlık (Gamlar, Akorlar, Arpejler)

1. Sınıf	Bütün Majör , minör ve kromatik gamlar oktavlı olarak düz ve ters hareket ile, 4 sesli akorlar çevirimleri ile, kısa, kırık, uzun arpejler çevirimleri ile, yedili ve eksik yedili uzun arpej şeklinde çevirimleri ile çalınacak.
2. Sınıf	1. sınıfın aynısı, daha hızlı tempoda çalınacak. Ayrıca tek tuştan (sadece beyaz tuşlar) 11 akor uzun arpej şeklinde çalınacak.
3. Sınıf	Bütün Majör ve birkaç minör (armonik), ayrıca kromatik gamlar her iki elde üçlü aralıklı şeklinde düz hareket ile

Tablo2.2.2’de görüldüğü gibi 1. 2. ve 3. sınıf için teknik hazırlık (Gamlar, Akorlar, Arpejler) gösterilmiştir. 1. sınıf için bütün majör , minör ve kromatik gamlar oktavlı olarak düz ve ters hareket ile, 4 sesli akorlar çevirimleri ile, kısa, kırık, uzun arpejler çevirimleri ile, yedili ve eksi yedili uzun arpej şeklinde çevirimleri ile; 2. sınıf için 1. sınıfın aynısı, daha hızlı tempoda çalınması istenmektedir. Ayrıca tek tuştan (sadece beyaz tuşlar) 11 akor uzun arpej şeklinde; 3. sınıf için Bütün Majör ve birkaç minör (armonik), ayrıca kromatik gamlar her iki elde üçlü aralıklı şeklinde düz hareket ile çalınması zorunlu tutulmuştur.

Tablo 2.2.3. Ortaöğretim Düzeyi Her Sınıf İçin Sınav Programı (Her sınav için verilen 2 seçenektan biri uygulanacaktır.

1. Sınıftan 2. Sınıfa Geçmek İçin		1 Polifonik eser 1 Büyük form eser 1 Kantilen parça (legato tekniği) 2 Etüt (farklı teknik)
Seçenekli Sınav Programı		
Seçenek Sayısı	Bestecinin Adı	Eserin Adı
1	A.Lyadov L.v.Beethoven C.Debussy M.Moşkovski C.Czerny	Büyük Prelüd ve Fügler 1. Kitap g-moll Konçerto A-dur 1. Bölüm Op.38 no: 8 Prelüd fis-moll Op.740 no: 11 Etüt Op.74 no: 2 Etüt
2	J.S.Bach W.A.Mozart D.Kabalevski C.Czerny A.Arenski	Op.41 no: 2 Füg d-moll Op.10 no: 1 Sonate 1. Bölüm Arabesque E-dur Op.72 no: 5 Etüt Op.740 no: 3 Etüt
2. Sınıftan 3.Sınıfa Geçmek İçin		1 polifonik Eser 1 Büyük Form Eser 1 Kantilen Parça (legato tekniği) 3 Etüt (farklı teknik)
Seçenekli Sınav Programı		
Seçenek Sayısı	Bestecinin Adı	Eserin Adı
1	J.S.Bach F.Mendelssohn N.Rakov C.Czerny P.Çaykovski M.Moşkovski	Büyük Prelüd ve Füg 1.Kitap As-dur Parlak Capriccio Rus Şarkısı Op.740 no: 5 Etüt Op.40 no: 1 Etüt Op.72 no: 9 Oktavlı Etüt
2	N.Myaskovski J.Haydn F.Chopin İ.Hessler M.Clementi S.Maykapar	Op.76 no: 6 Füg fis-moll Sonate no: 1 Es-dur 1. Bölüm Nocturne no: 19 e-moll Op.20 no: 6 Etüt Etüt no: 17 D-dur Op.18 no: 1 Oktavlı İntermezzo
3. Sınıftan 4. Sınıfa Geçmek İçin		1 Polifonik Eser 1 Büyük Form Eser 1 Parça 1 Konser Etüdü

Seçenekli Sınav Programı		
Seçenek Sayısı	Bestecinin Adı	Eserin Adı
1	D.Şostakoviç L.v.Beethoven E.Grieg N.Methner Z.Talberg	Prelüd ve füg D-dur Op.10 no: 3 Sonate D-dur 2. Bölüm ya da Konçerto a-moll 1. Bölüm Op.38 Canzone Serenade Op.26 Etüt fis-moll
2	J.S.Bach W.A.Mozart B.Holce F.Blumenfield	Partita e-moll : Toccata Sonate a-moll 1. Bölüm Prelüdlar Op.3 no: 2 Etüt e-moll
Final Sınavı		1 Polifonik Eser 1 ya da 2 Büyük Form Eser 1 Kantilen parça (legato tekniği) 1 Konser Etüdü ya da 1 Virtuöz Parça
Seçenekli Sınav Programı		
Seçenek Sayısı	Bestecinin Adı	Eserin Adı
1	J.S.Bach L.v.Beethoven P.Çaykovski S.Prokofyev F.Liszt	Büyük Prelüd ve Fügler 2. Kitap: D-dur Op.7 Sonate Es-dur 1.Bölüm Konçerto no: 2 1. Bölüm Op.95 2 parça Konser Etüdü Des-dur
2	R.Şedrin M.Ravel W.A.Mozart F.Chopin S.Rahmaninov	Prelud ve Füg No: 7 Sonatine Konçerto c-moll 1. Bölüm Op.27 Nocturne Des-dur Moments Musicaux : e-moll

Tablo 2.2.3'te görüldüğü gibi ortaöğretim düzeyi her sınıf için sınav programı gösterilmiştir. Her yıl için verilen 2 seçenektan biri uygulanacaktır. Her sınav için verilen program polifonik eser, büyük form eseri, parça ve etütlerden oluşmaktadır. Parçaların arasında kantilen (legato tekniği uygulanan) parçalar da bulunmaktadır. Etütlerin arasında farklı tekniklere sahip olanlar, ayrıca virtüöz ve konser etütleri bulunmaktadır. Her sınıf için verilen her seçeneklerde, farklı dönemlere ait bestecilerin eserleri bulunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bilgilere göre Azerbaycan'da köklü bir piyano eğitimi verildiği anlaşılmaktadır.

Bu eğitim:

1. İlköğretim düzeyinde 8 yıl sürelidir ve 182 okulda verilmektedir
2. İlköğretim ve ortaöğretim bir arada 11 yıl sürelidir ve 48 okulda verilmektedir
3. Ayrıca ilköğretim sonrası Müzik Koleji adı verilen ortaöğretim kurumlarında 4 yıl sürelidir ve 11 okulda verilmektedir.

Müzik Kolejlerinde verilen piyano eğitimi programı 1978 yılında Sovyetler Birliği Kültür Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır.

Önceki yıllarda uygulanmakta olan 8 yıllık piyano eğitim programı tekrar elden geçirilerek Azerbaycan Kültür Bakanlığı tarafından 2003 yılında uygulamaya konulmuştur.

Bugün Azerbaycan'da verilmekte olan piyano eğitiminin, tarihsel süreç içinde Moskova ve Petersburg eksenli Rus ekolü ile birlikte etkileşerek ve Rus ekolünün öncülüğünde gelişip yerleştiği ve kök saldıgı görülmektedir. Bu durumun memnuniyet verici olduğu ve Azerbaycan insanına estetik temele dayalı bir dünya görüşü sağladığı söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulguların ışığında etkili ve yaygın bir piyano eğitimi örgütlenmesi olduğu görülen bu sistemin başka ülkelerdeki piyano eğitiminde de model olarak alınması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Allahverdiyev, C.A., Mustafayev, N.K., İmanov, R.S., & Hacıyev, S.B. (Eds.). (2003). *Çocuk Müzik ve Güzel Sanatlar Okulları İçin Piyano Eğitim Programı*. Bakü: Azerbaycan Kültür Bakanlığı Yayını.
- Bozkaya, İ. (2001). *Okul Ortamında Müzik*. Bursa: F.Özkan Matbaacılık.
- Dilbazova, M. (1985). *M. Bakü'nün Müzik Tarihi (19.yy'ın ikinci yarısı – 20. yy'ın başı)*. Bakü: Işık Yayınevi.
- Fenmen, M. (1997). Ed: Ahmet Say. *Müzikçinin El Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Guseva.N. & M. Uşkova (Eds). (1978). *Müzik Kolejleri İçin Piyano Eğitim Programı*. Moskova: Sovyetler Birliği Kültür Bakanlığı Yayını.
- Seyidov, T. (2006). *XX yy'da Azerbaycan'da Piyano Kültürü*. Bakü: Azerbaycan Devlet Yayınevi.
- Tufan,S. & Tufan, E. (2000). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Piyano (Lise Hazırlık, 1, 2, 3)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

A. Hasanova & İ. Bozkaya / *Eğitim Fakültesi Dergisi XXII (1), 2009, 143-164*

Tufan, E. (2003) *Günlerde Makamlar (Piyano İçin Makamsal Etütler)*. Ankara: Rekmay Ltd.

Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

<http://www.musigi-dunya.az/Magazine1/articles/sonmaz/SonPage1.html>

http://www.musigi-dunya.az/new/read_magazine.asp?id=286

<http://www.edu.gov.az/view.php?lang=az&menu=0>

http://www.azstat.org/statinfo/education/az/015_1.shtml

http://az.wikipedia.org/wiki/Kateqoriya:Az%C9%99rbaycan_rayonlar%C4%B1

Piano Training in Primary and Secondary Education in Azerbaijan

Summary

Training is a process that aims at changing the behaviours of individuals. Art training is an educational process which is based on aesthetics, and where art fields or one of its branches is taught systematically, and artistic behaviour change and artistic identity is acquired. When this process is realised towards the field of music, it is called “Music Education”. Instrument training is an important part of music education. And, piano training is a sub branch of instrument training.

The second half of 19th and the beginning of 20th century is a significant period regarding the development of music culture and piano education in Azerbaijan.

There are totally 241 schools in Azerbaijan which offer music education in primary or secondary education level. 182 of these show function only in primary school level (Musigi Schools) 8 years, and 11 schools show function in high school level (Musigi Colleges) 4 years, and additionally, 12 schools comprise both primary and secondary education (Onbirillik Musigi Schools) 11 years, and 36 (Art Schools) named as Fine Arts also give piano training. Beside general culture courses these schools offer instrument classes as a part of music field, and classes of other fields. However, students who are enrolled in schools that offer music education take classes of general culture in other schools. From these, schools that give education for 11 years (Onbirillik Musigi Schools), and for 4 years (Musigi Colleges) culture classes and music field classes are given in the same school; nevertheless, students of schools that give education for 8 years (Musigi Schools) take music classes in these schools and culture classes in schools that give general education for 11 years (Onbirillik Musigi Schools).

Piano Training Programs that are applied in these schools have been evaluated in two sub titles as “Piano Training Program for Child Music and Fine Arts Schools”, and “Piano Training Program for Music Colleges”. Both programs are also applied in schools where primary and secondary education takes place together for 11 years.

The program that is applied for primary level has been put into function in 2003 by Azerbaijan Culture Ministry with the name of “Child Music and Piano Training for Fine Arts Schools”. The program has been presented under the Explanations title, and for each class which comprises 8 years educational phases have been formed. Additionally, concerts and examination pieces that are offered for these class levels have been grouped, etude and piece lists formed.

The program that is applied in secondary education level has been put into practice in 1978 by Soviet Union Culture Ministry with the name “Piano Training Program for Colleges”. The program is formed of information stated under the titles General Acknowledgements, Short Methodical Explanations and Exam Assessment, Yearly Plan which comprises each class of 4 years, Technical Preparation for 1st, 2nd, 3rd Classes, Exam Program and Example Repertoire List.

It is observed that the piano training given in Azerbaijan today has developed and expanded within the historical process led by Russian tradition of Moscow and Petersburg. It can be stated that this situation is pleasing and has helped Azerbaijani people acquire aesthetic based philosophy of life.

Regarding the results attained from the study, this system, which is observed to have effective and extensive piano training organisation, can be offered as an example for piano training in other countries.